

МУҲАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

илимий-методикалық журнал № 3

Нөкис - 2021

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҶ

ISSN 2181-7138

№ 3 2021 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Максет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Кенесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Өсербай АЛЕУОВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Гулнара ДЖУМАШЕВА
Дўстмурод ДЖУРАЕВ
Комилжон ГУЛЯМОВ
Батырбек КАИПБЕРГЕНОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Сарсен КАЗАХБАЕВ
Гулмира КАРЛЫБАЕВА
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕИТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Ризамат ШОДИЕВ
Ойбахор ШАМИЕВА
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Бекзод ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА

Шөлкемлестириўшилер:

**Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириў
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы**

Өзбекстан Республикасы

**Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды**

**Қарақалпақстан Баспа сөз хәм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.**

**Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00**

**e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz**

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзіндилер «Мугаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилюи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етилиди. Мақалада келтирилген мағлұматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

ТИЛ ҲАМ АДЕБИЯТ

Baymurotov S. Qaraqalpaq tilinde kosmonimler	4
Кабулов С.Т. Методика использования кейс-технологий на уроках русского языка как неродного в школах Каракалпакстана	7
Уришов Ш.М. Невербальная коммуникация в диалоге и коммуникация в диалоге языков культур	12

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Muratov X.X. Elektron drsliklar – talabalar mustaqil ta’lim olishlarining muhim omili	19
Пардаев Б. Ижтимоийлашув омиллариининг шахс камолоти ва жамият тараққиётида тутган ўрни	23
Гулямов К. М., Орифова Н.С. Талабаларга кулолчилик санъатини ўргатишда бадий лойиҳалашнинг ўрни	28
Каримова Д.С. Оилавий ажримларни болалар тарбиясига салбий таъсирини бартараф этишининг педагогик профилактик асосларини такомиллаштириш омиллари	33
Нуртаев У.Н. Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини касбий компетентлигини ривожлантириш муаммолари	38
Абдусаломов Б.У. Махсус фанларни ўқитиш жараёнида бўлажак кулол - рассомларнинг касбий компетенцияларини шакллантириш	42
Сиддиқов К.Б. Кулолчилик машгулотларида талабалар томонидан материалшунослик асосларини ўзлаштиришининг методик тизими	46
Ярматов Р.Б., Ахмедова М.Х. Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг методик тайёргарлигида инновацион ёндашув	49
Гулямов К. М., Солиева Д. Б. Бадий кулолчиликни ўргатишда устоз-шогирд анъаналари талабаларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришининг муҳим омили сифатида	54
Муродов Ф.М. Ўрта осийлик комусий олимлар таълимоти мазмунидаги математик қарашлардан олий педагогик таълим жараёнида фойдаланиш долзарб педагогик муаммо сифатида	57
Ярматов Р.Б., Ахмедова М.Х. Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг касбий педагогик тайёргарлигини такомиллаштириш	62
Раҳматуллаев А., Сатторова Д. Таълим жараёнида интерфаол методларнинг дидактик аҳамияти	67
Абдурахимова Д.А. Глобаллашув шароитида ҳарбийхизматчиларнинг касбий компетентлигини такомиллаштириш омиллари	69
Холбоев А.М. Талабаларда илмий дунёқараш асосларини тарбиялаш	72
Қурбонова М.Э. Академик лицейларда кимё фанини ўқитишда инновацион технологияларни қўллаш йўллари	74

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Бекимбетова Д.О. Ўзбекистонда қарор топаётган эркин фуқаролик жамияти	77
Усмонов С.С. Қўпмиллатли давлатларда ижтимоий – сиёсий барқарорликни таъминлашнинг мафкуравий омиллари	80

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Турсунов Қ. Ш., Коржавов М. Ж. Оламнинг физик манзараси–умумлаштириш методи сифатида	84
Қўзиев Н.М., Шабарова У. Техника йўналиши талабаларидатехник тафаккурни шакллантириш билан боғлиқ муҳим сифатлар	91
Qo'ziyev O.Ch. Analogiya va umumlashtirish metodini qo'llashga yo'naltirilgan masalalar sistemasiga qo'yiladigan talablar	95

БАСЛАЎШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Jumasheva G.X., Karlibaeva J. Tutlig'ıwdı joq etiwge qaratılǵan oyınlar	100
Aimbetova D. M. Ekskursiya - oqıtıwdın' arnawlı tu'ri	103
Исмоилова И. Мустақиллик йилларида Қорақалпоғистон Республикасида фаолият олиб бораётган мактабгача таълим ташкилотларининг таълим-тарбиявий аҳамияти	105
Джанпенсова Г.Э., Матгиева М.Н. Математическое моделирование в диагностике готовности детей к школьному обучению	108

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ҲӘМ СПОРТ

Hamroqulov R.A., Robilova Sh.M. O'quvchilarda jismoniy chidamlilikni aniqlashda kardiorespirator indeksining ahamiyati	112
Ҳамроқулов Р.А., Абдураимов Д.Т. Акробатика спорт машғулотларида 6-7 ёшли кизиларнинг эгилувчанлик жисмоний сифатларини ривожлантириш методикаси	115
Nurmatov F.A. Maktab o'quvchilari jismoniy madaniyatining maqsad va vazifalari	120
Адизов Б.Р., Абдулахатов А.Р. Кураш фалсафаси ва илмини таълим тизимида ўргатиш хусусида	124
Xudoyberganov J. S. Kurashchilarning sport mahoratini oshirishda texnik harakatlarini va jismoniy sifatlarining o'rni	127
Жумаев А.Т., Турдиев Ф.А. Ёшлар – ўсмирларга мувофиқ тавсия этиладиган жисмоний маданият турлари	130
Sultonov A. I. Belbog'li kurash qoidalarining xususiyatlari	133
Абдулахатов А.Р., Худойберганов Ж. С., Соатов Э.М. Кураш фани ўқитувчилари ва мураббийлари фаолиятига қўйиладиган талаблар	135
Журабоев А.Б., Худойберганов Ж.С., Юсупбаева А.С. Спорт машғулотлари- спортчиларни тайёрлаш омили спорт машғулотларининг тайёргарлик даври	139
Xudoyberganov J. S. Kurashchilarning sport mahoratini oshirishda texnik harakatlarini va jismoniy sifatlarining o'rni	143
Нурышов Д.Е. Ўспирларда экологик маданиятини тарбиялаш жараёни	147
Mamatqulov R.S. Значение воспитания выносливости студентов средствами кластерного метода с помощью физические упражнения	151
Умаралиева Д.У. Спортивная подготовка в легкой атлетике студентов-спринтеров	156

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

ELEKTRON DRSLIKLAR – TALABALAR MUSTAQIL TA'LIM OLISHLARINING MUHIM OMILI

Muratov X.X.

Toshkent viloyati Chirchiq Davlat pedagogika institutida dotsent v.b.

Tayanch soʻzlar: axborot-kommunikasiya texnologiyalari, Internet texnologiyalari, elektron taʼlim, elektron taʼlim resurslar, multimedia, multimediali oʻqitish.

Ключевые слова: информационные и коммуникационные технологии, Интернет-технологии, электронное обучение, ресурсы электронного обучения, мультимедиа, мультимедийное обучение.

Key words: information and communication technologies, Internet technologies, e-learning, e-learning resources, multimedia, multimedia learning.

Hozirgi kunda taʼlim jarayoniga axborot-kommunikasiya texnologiyalari kirib kelishi bilan birga, u taʼlimning samaradorligini oshirishda eng qulay omillardan biri boʻlib qolmoqda. Shuning uchun ham ilgʻor mamlakatlar taʼlim tizimida kompyuter texnikasidan, zamonaviy axborotkommunikasiya texnologiyalaridan unumli foydalanishga qaratilgan ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Jumladan, jahonning yetakchi olimlari taʼlim oluvchilarga oʻquv materiallarini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida yetkazish, taʼlimning axborotlashuvi, mobillashuvi va integratsiyalashuvi sharoitida elektron taʼlim mazmunini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy izlanishlarni, shu jumladan, Avstraliya, Buyuk Britaniya, Aqsh, Finlyandiya, Rossiya kabi rivojlangan mamlakatlarning maktablarida masofadan oʻqitish texnologiyalaridan foydalangan holda elektron taʼlimdan foydalanishga asoslangan oʻquvchilarning taʼlim faoliyatini individuallashtirishga boʻlgan yondashuvlarni amalga oshirmoqdalar.

bugungi kunda zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalanib oʻquv jarayonini tashkilotish va takomillashtirishga bagʻishlangan koʻplab ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilgan va olib borilmoqda. Xususan, respublikamizda taʼlimga axborot texnologiyalarini joriy etish, taʼlimda elektron axborot resurslari tushunchasi, pedagogik dasturiy vositalar va elektron oʻquv-uslubiy adabiyotlar yaratish muammolari A.A.Abdugodirov, M.M.Aripov, U.Sh.Begimqulov, M.Zakirova, A.Nishanov, N.K.Sobirova, R.H.Hamdammov, U.Yu.Yuldashev, Q.T.Olimov, N.A.Muslimov, N.I.Taylaqov, M.N.Soy, A.Gʻ.Hayitovlarning ishlari diqqatga sazovordir.

Lekin afsuski, hozir oliy taʼlim tizimida talabalarning mustaqil taʼlim olishlari uchun

axborot texnologiyalaridan yetarlicha foydalanilmayapti desak to'g'ri bo'ladi. Talabalarga fanlardan shunday elektron darsliklar yaratish kerakki, undan mustaqil foydalanganda professor-o'qituvchilar talabani bajarayotgan barcha amallarini nazorat qila olishi lozim. Professor-o'qituvchilar talabani mustaqil ta'lim olishini tashkil etishi va boshqarishi lozim. Shu natijaga erishgandagina oliy ta'limda talabani mustaqil ta'lim olishidan aniq maqsadga erisha olishimiz mumkin. Buning yagona yo'li, raqamli texnologiyalarni yaxshi o'zlashtirish, jadallik bilan uni fanga olib kirish, elektron darsliklar yaratish samaradorligini oshirish va uni amaliyotga tadbii qilib, talabalarga mustaqil ta'lim olishlari uchun taqdim etish zarurdir.

Umuman olganda, hozirgi kunda jamiyatni standart sanoatlashgan iqtisodiyotdan yangi iqtisodiyotga o'tishi kuzatilmoqda. Yangi iqtisodiyot mijozlari – foydalanuvchilar iqtisodiyoti hisoblanadi, shuning uchun jahon axborot va telekommunikatsiya sanoatini rivojlanishini asosiy omili keng ko'lamda yangi avlod xizmatlarini taqdim etish bo'lib kelmoqda.

Prezident Shavkat Mirziyoev ilm-ma'rifat va texnologiyalar rivojiga alohida ahamiyat qaratib: "Taraqqiyotga erishish uchun, raqamli bilimlar va zamonaviy axborot texnologiyalarini egallashimiz zarur va shart. Bu bizga yuksalishning eng qisqa yo'lidan borish imkoniyatini beradi" deb ta'kidlagan edi. Darhaqiqat ta'lim tizimining kelajagini raqamli texnologiyalarsiz rivojlantirib bo'lmaydi.

Ta'limda fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasining asosli mexanizmlarini ishlab chiqish, uni amaliyotga joriy etish, o'qishni, mustaqil masofaviy ta'lim tizimi bilim olishni individuallashtirish, texnologiyasini ishlab chiqish va o'zlashtirish, yangi pedagogik hamda axborot texnologiyalari asosida elektron ta'limdan foydalangan holda talabalar o'qishini jadallashtirish ana shunday dolzarb vazifalar sirasiga kiradi. O'quv jarayonini elektron ta'lim asosida tashkil etish, shu jumladan, o'quv materiallarini bayon etishni takomillashtirish tamoyillariga ma'lum o'zgartirishlar kiritish kerak bo'ladi. Bunda ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish va ulardan foydalanish maqsadga erishishdagi eng samarali yo'ldir.

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalaridagi axborot ta'lim muhitiga o'zaro axborotli ta'sir muhiti sifatida qaralib, talabalar, magistrantlar hamda ilmiy izlanuvchilarning axborotga, maxsus apparat va dasturiy vositalarga bo'lgan talab-ehtiyojlarini qondirish maqsadi ko'zda tutiladi.

Mazkur axborotli o'zaroaloqa tarkibiga: insonlararo kommunikatsiya vositalari (elektron pochta, telefon aloqasi, chatlar, forumlar, videokonferensiyalar va boshqalar), tashqi va ichki axborot resurslariga ulanish, shuningdek, o'quvchilarga taqdim etiladigan axborot resurslarining o'zi kiradi. Oliy ta'lim muassasalari asosiy axborot resurslarini turli fanlarni o'rganishga oid elektron darsliklar tashkil etadi. elektron darslik deyarli barcha axborotli materiallarni yagona axborot majmuasiga jamlash imkonini beradi. Bundan tashqari, unda hozirgi kunda talab etiladigan zarur interaktivlik, ko'rgazmalilik, mobillik, ixchamlik va ularni ko'paytirishda kam xarajat sarflash, ko'p variantlilik, ko'p bosqichlilik hamda tekshirish uchun topshiriqlar va testlar hajmining ko'p bo'lishini ta'minlaydi. Zamonaviy elektron darsliklarining afzalligi, avvalo, o'quv jarayonida o'quvchilarning mustaqillik va faollik rolini samarali tashkil etishdan iborat. Ta'lim jarayoniga elektron darslikni joriy etish talabalarga fan bo'yicha axborotning to'liq manzarasini namoyish etish, o'quv materialini mustaqil o'zlashtirishini ta'minlash, o'qitishni individuallashtirish, nazorat va o'z-o'zini nazoratni takomillashtirish, o'quv jarayonini natijaviyligini oshirishga yordam beradi. Bundan tashqari, zamonaviy elektron darsliklarning afzalligiga dars jarayonining yanada qiziqarli o'tishini ta'minlash xususiyatini kiritish mumkin.

Talabalar mustaqil tayyorgarligi jarayonida mazkur vositalardan foydalanish ta'lim tizimidagi odatiy bo'lgan o'qitish vazifasi faqat o'qituvchiga taalluqli bo'lgan, tipik vaziyatni o'zgartiradi. elektron darslik talabaga taqdim etilayotgan o'quv axborotlarini erkin qabul qilish, ularni individuallik xususiyatiga ko'ra, o'zlashtirishda o'qituvchining o'qitish funksiyasi talabaning o'ziga o'tadi. Bunda o'qituvchi o'quvchini faqat qo'llab-quvvatlaydi, o'quv axborotlari oqimidan samarali foydalanish hamda yuzaga keladigan muammolarni hal etishga yordam beradi.

Elektron darslikni yaratishda uning ayrim muhim jihatlariga alohida e'tibor qaratish zarur. Bugungi kunda elektron darslik mazmuni albatta yangi avlod talablariga muvofiq kelishi, shuningdek, bilimlar sohasida zamonaviy ilmiy-texnik taraqqiyot darajasiga javob berishi shart. Elektron darsliklar tuzilmasi ikki mantiqiy o'zaro aloqador elementlar yoki modullardan iborat bo'lishi shart. Alohida modulni ishlab chiqish yoki ko'rib chiqishda ular turli xususiy masalalarni hal etishga yo'naltirilgan xususiyatga ega bo'lsada, umumiy maqsadli alohida elektron o'quv material mazmunida ochilishi shart. elektron darslik interfeysi shunday tashkil etiladiki, u qat'iy ifodali ko'rinishga ega bo'lishi, ko'rgazmali vositalar paneli foydalanuvchi uchun ishlash texnologiyasini o'zlashtirishda sodda bo'lishi shart (1-rasm).

1-rasm

Elektron darsliklarni tayyorlashda bugungi kunda quyidagi dasturiy ta'minotlardan foydalanishni tavsiya etamiz. Tavsiya etilayotgan dasturiy ta'minotlarda, word, pdf, taqdimot, internet havolalari bilan ishlash, animatsiyalar qilish, html faylli interaktiv dasturiy vositalar yartish, elektron darsliklarni APK faylda (mobil formatga moslash), krossword, test, glossarly video, audio va boshqa ko'plab talim dasturlarini yaratish va bir muhitga birlashtirish imkoniyatlar mavjud:

- Power Point +iSpring;
- focusky;
- ActivePresenter;
- CourseLab;
- Adobe Captivate;
- Auto Play;
- Eclipse Crossword;
- Flip PDF profesional;
- Scratch;
- android-studio;
- Website.2.APK.Builder;
- Wondershare Flash Gallery Factory Deluxe Setup;
- Articulate 360.

Elektron darslikdan foydalanishda o'quv kursi mazmunining kelgusida takomillashuvi va modernizatsiyasi texnologik jihatdan murakkablashmasligi imkoniyatini hisobga olish shart. elektron darslik maksimal darajada interaktiv, yetarli darajada multimediyali ma'lumotlarga ega, zarur o'quv axborotlarini izlashda qulayliklarga ega bo'lishi lozim.

Talabalarni kasbiy va mutaxassislik fanlar bo'yicha elektron o'quv resurslaridan foydalanishga o'rgatishda o'qituvchi ularni o'quv faoliyatini to'g'ri taqsimlashga o'rgatishi zarur. Quyi bosqich talabalari o'quv materiali bilan ishlashda yetarli darajada tajriba va malakalarga ega emasliklarini hisobga olish lozim va shu sababli o'qituvchidan talabalarga mustaqil ishlash usullari va metodlarini o'zlashtirishlariga yordam berib, katta e'tibor bilan mazkur jarayonni boshqarish talab etiladi. Talabalarning yuqori bosqich kurslarga ko'tarilib borishlari bilan bunday ish usullari o'zgarib boradi.

O'qituvchi muntazam ravishda, talabalarga o'quv topshiriqlarini murakkablashtirib borib, mustaqil ishlash vaqtini o'zgartirish, ularda individual ishlashga qiziqishni, mustaqil ta'limga intilishini kuchaytirishi zarur. Yuqori bosqich talabalari uchun ijodiy tafakkurni rivojlantirishga yordam beruvchi individual toshiriqlardan foydalanish mumkin. Talabalar bilan o'zaro hamkorlikda elektron darslikdan foydalanish va o'quv jarayonini tashkil etish an'anaviy o'quv vositalariga nisbatan quyidagi afzalliklarga ega, jumladan:

- √ har qanday geografik nuqtadan o'quv materiallariga ulanish kafolatlanishi;
- √ elektron materiallarni o'z vaqtida yetkazib berilishi;
- √ materiallarni izlashni osonlashtirish, sinovlarga imtihonlarga tayyorgarlikni yengillashtirilish;
- √ o'quv materiallaridan ish joylarida, uyda va mobil telefoni qurilmasini Internet tarmog'iga ulab, yo'lda ham foydalanish imkoniyatining mavjudligi;
- √ elektron materiallarning o'z vaqtida va operativ yangilanishi kabilardan iborat.

Bugungi kunda elektron darslikning texnologik asoslari va mazmun-mohiyati tubdan o'zgarib bormoqda. Tekstografik axborotli mazmunga ega ta'lim majmualari o'rni ovoz, animatsiya, video imkoniyatiga ega, virtual laboratoriya amaliyotlari, qidirish va ekspert tizimlari moduli hamda ichki dasturiy - didaktik algoritmlar, multimediyali va interaktiv komplekslar kirib keldi.

Xulosa qilib shularni aytish mumkinki, elektron darsliklar ta'lim jarayonini takomillashtirish, o'qitishning boshqa shakllari, shu jumladan, innovatsion pedagogik texnologiyalar hamda masofaviy ta'lim texnologiyalari bilan uzviylikda tashkil etishda o'z dolzarbligini yo'qotmaydi, balki ta'lim istiqbollarini ta'minlashda yanada katta e'tiborni talab etadi.

Adabiyotlar:

1. Begimkulov U.Sh. Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. Monografiya. – T.: Fan, 2007.
2. Baymetov B.B., Muratov X.X. Tasviriy san'atdan amaliy mashg'ulotlarida talabalarning tasvirlash mahoratlarini takomillashtirish texnologiyalari. Science and education scientific journal. VOLUME 2, ISSUE 1. 2021. 349-356.
3. Baymetov B.B., Muratov X.X. Self Sketches as a Tool in the Professional Training of a Future Artist-Teacher. Solid State Technology. 2020/2/29. Vol. 63 № 2 (2020). 224-231.
4. Muratov X.X. Implementation of independent educational activities of students. European journal of research and reflection in educational sciences. vol. 7 no. 12, 2019. ISSN 2056-5852. 25-25.
5. Muratov X.X. Tasviriy san'at fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish va boshqarishda – iSpring dasturiy ta'minotining ahamiyati. Academic Research in Educational Sciences. 2020. Vol. 1 No. 2, 2020. 73-84.
6. Muratov X.X., Yusupova Sh.A. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida dars mashg'ulotlarini autoplay media studio dasturi orqali integratsiyalash. Academic Research in Educational Sciences. Volume 1 | Issue 3 | 2020. 202-208.

РЕЗЮМЕ

O'quv jarayonini elektron ta'lim asosida tashkil etish, shu jumladan, o'quv materiallarini bayon etishni takomillashtirish tamoyillariga ma'lum o'zgartirishlar kiritish, fanlardan elektron darsliklar tayyorlash. Elektron darsliklarning talabalarni mustaqil ta'lim olishdagi afzalliklari, elektron darsliklarni tayyorlashda zamonaviy dasturiy ta'minotlardan keng foydalanish haqida so'z boradi.

РЕЗЮМЕ

Организация учебного процесса на основе электронного обучения, включая определенные изменения в принципах совершенствования подачи учебных материалов, подготовки электронных учебников по предметам. Преимущества электронных учебников для самостоятельного обучения студентов, широкое использование современного программного обеспечения при составлении электронных учебников.

SUMMARY

Organization of the educational process on the basis of e-learning, including certain changes in the principles of improving the presentation of educational materials, the preparation of electronic textbooks in the subjects. The advantages of e-textbooks for students to study independently, the widespread use of modern software in the preparation of e-textbooks.

ИЖТИМОЙЛАШУВ ОМИЛЛАРИНИНГ ШАХС КАМОЛОТИ ВА ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДА ТУТГАН ЎРНИ

Пардаев Б.

ТДПУ Бошланғич таълим методикаси кафедраси катта ўқитувчиси

Таянч сўзлар: ижтимоийлашув, агент, муҳит ижтимоийлашув жараёни, ижтимоий таъриба, омил, ривожланиш.

Ключевые слова: социализация, агент, окружающая среда, процесс социализации, социальный опыт, фактор, развития.

Key words: socialization, agent, environment, socialization process, social experience, factor, development.

Ўзбекистонда юзага келган ижтимоий-маданий муҳит ёш авлод ижтимоийлашуви масаласини педагогика фанининг устувор вазифаларидан бирига айлантирди. Ўзини англаш, ўзлигини намоён қилиш, ўзига баҳо бериш, ўз-ўзини тарбиялаш кўникмалари, ҳаётда ўз ўрнини мустақил белгилай олиш сингари шахсий хусусиятларни тарбиялаш ижтимоийлашув жараёнининг асосий мақсади саналади. Мамакатимизда ёшлар тарбияси, уларнинг ижтимоийлашуви борасида чуқур ўйланган ва узоқ муддатга мўлжалланган истиқболли ислохотлар амалга оширилмоқда. Бу хусусида юртбошимиз Шавкат Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида: “Сайёрамизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ. Бизнинг асосий вазифамиз – ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратишдан иборат”, - деб таъкидлайди.[1. 3-б.]

Мақоламизда педагогиканинг муҳим категорияси саналадиган ижтимоийлашув омиллариининг ёшлар таълим-тарбиясида тутган ўрни, мазмун-моҳияти хусусида фикр юритилади. Шахс ижтимоийлашуви муаммолари юзасидан А.В.Мудрик, Ф.А. Муставаева, Л.В. Мардахаев, Ю.В. Василькова, М.Н. Галагузова И.А.Липский, Х.Ибрагимов, Ш. Абдуллаева, А.Зуннунов, М. Тохтаходжаева, Н.Эгамбердева, Д.Шарипова ва бошқа хориж ва мамлакатимиз олимлари илмий тадқиқот олиб боришган. Даставвалмуаммонингмазмунива унинг илдизларига назар таштаймиз.

Ижтимоийлашув деб индивиднинг ўзи мансуб бўлган ижтимоий муҳит (социум) да мавжуд ижтимоий меъёрлар, маданий кадрятлар ижтимоий ҳуққ

Т. Н. Қары Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық
илим-изертлеу институтының Ж. Орынбаев атындағы
Қарақалпақстан филиалы

**«МУҒАЛЛИМ ХӘМ ҮЗЛИКСИЗ
БИЛИМЛЕНДИРИЙ» № 3**
Нөкис — 2021

Басып шығыуға жууапкер:

А. Тилегенов

Баспаға таярлаган:

А. Тилегенов, Н. Абдукаримов

Оригинал-макеттен басыуға рухсат етилди 12.05.2021. Форматы 60x84^{1/16}

«Таймс» гарнитурасында офсет усылында басылды.

Шэрти б.т. Нашр. т. Нусқасы 2000. Буйыртпа №

«NISO POLIGRAF» ШК босмахонасида босилди.

Тошкент ш., Ҳ. Бойқаро, 51

